

Uppföljning av revisionsrapporter från 2018

Rapport

Falu Kommun

KPMG AB

2020-09-02

Antal sidor 19

2020-09-02

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
2.4	Läsanvisningar	4
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Granskning av arvodering av förtroendevalda	5
3.2	Granskning av intern kontroll	7
3.3	Granskning av styrning av investeringar	11
3.4	Granskning av kommunens kontroll och uppföljning av privata utförare inom särskilt boende	14
4	Slutsats och rekommendationer	17

1 Sammanfattning

Vi har på uppdrag av Falu kommuns revisorer följt upp revisionsrapporter från 2018. Detta med anledning av att de granskningsinsatser som genomförs ska leda till att verksamheterna utvecklas. Således följer revisorerna årligen upp vilka åtgärder som vidtagits till följd av tidigare granskningar.

Uppföljningsgranskningen har följt upp fyra revisionsrapporter. Sammanlagt förde de fyra rapporterna fram fjorton rekommendationer. Vår bedömning efter uppföljningen är att 7,5 rekommendationer kvarstår.

Granskning av arvodering av förtroendevalda

Syftet var att granska att kommunen har tydliga rutiner och riktlinjer för hantering och kontroll av arvodering av förtroendevalda. Granskningen resulterade i två rekommendationer till kommunen.

Uppföljningen visade att arvodesbestämmelserna har reviderats sedan granskningen och att skrivelsen om krav på att kunna styrka förlorad arbetsinkomst har skärpts. Kontroller genomför men inte i den utsträckning som rekommenderades av granskningen. En och en halv rekommendation kvarstår från granskningen, dock med en justering:

- [Se över och tydliggöra reglementet och] eventuellt upprätta tillämpningsanvisningar. (Arbete med framtagande av tillämpningsanvisningar pågår enligt uppgift.)
- Rekommendationen "Införa ett kontrollsystem där den förtroendevalde månatligen styrker löneavdrag från arbetsgivare, eller på annat sätt intygar förlorad arbetsförtjänst, innan ersättning för förlorad arbetsinkomst medges" justeras till en rekommendation om att det bör övervägas om ytterligare kontroller av utbetalningar av förtroendevaldas arvoden och ersättningar kan genomföras.

Granskning av intern kontroll

Syftet med granskningen var att bedöma om den interna kontrollen var tillräcklig och ändamålsenlig. Granskningen resulterade i fyra rekommendationer till kommunstyrelsen, nämnder och kommunens bolag. Ytterligare en rekommendation riktades enskilt till kommunstyrelsen.

Uppföljningen har visat på att arbetet med internkontroll har fortsatt att utvecklas i kommunen. Två rekommendationer kvarstår från granskningen:

- Kartlägga/fortsätta med kartläggning av processer och rutiner.
- Säkerställa att förtroendevalda har tillräcklig kunskap om internkontroll.

Granskning av styrning av investeringar

Syftet med granskningen var att undersöka om kommunens styrning utifrån beslutad investeringsram med vissa specificerade ramar var ändamålsenlig och förenlig med uppsatta mål och riktlinjer. Granskningen resulterade i fyra rekommendationer till kommunstyrelsen.

Falu Kommun

Uppföljning av revisionsrapporter från 2018

2020-09-02

Uppföljningen har visat på att arbete med att utveckla styrning och uppföljning av investeringar pågår. Det har dock ännu inte implementerats så rekommendationerna från granskningen kvarstår, att:

- Prioritera det pågående arbetet med att ta fram styrdokument, riktlinjer och rutiner avseende investeringsprocessen,
- Införa en gemensam investeringsprocess och en enhetlig modell för projektstyrning i kommunen med tillhörande rutinbeskrivningar och mallar,
- Säkerställa att det för investeringar överstigande 5 mkr finns beslutade tidplaner samt en specificering av betalningsflödet samt att uppföljning och revidering av dessa planer sker löpande,
- Säkerställa att det finns tillräckligt systemstöd som stödjer önskat arbetssätt.

Granskning av kommunens kontroll och uppföljning av privata utförare inom särskilt boende

Granskningen syftade till att konstatera om kommunen hade en tillfredställande intern kontroll avseende de avtal som finns med externa utförare och om den kontroll och uppföljning som gjorts var tillräcklig. Granskningen resulterade i tre rekommendationer till omvårdnadsnämnden.

Uppföljningen visade att omvårdnadsnämnden har reviderat rutiner och uppföljningsplaner i enlighet med de rekommendationer som lämnades i granskningen 2018.

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Falu kommuns revisorer fått i uppdrag att följa upp revisionsgranskningar från år 2018. Detta med anledning av att de granskningsinsatser som genomförs ska leda till att verksamheterna utvecklas. Således följer revisorerna årligen upp vilka åtgärder som vidtagits till följd av tidigare genomförda granskningar.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syftet med uppföljningen är att studera och bedöma de åtgärder som vidtagits med anledning av revisionens rekommendationer i respektive granskningsrapport nedan:

- Granskning av arvodering av förtroendevalda
- Granskning av intern kontroll
- Granskning av styrning av investeringar
- Granskning av kommunens kontroll och uppföljning av privata utförare inom särskilt boende

Uppföljningen avser ovanstående förvaltningsrevisionsrapporter från år 2018.

Uppföljning avser inte uppföljning av lekmanarevisionsrapporter.

2.2 Revisionskriterier

Vi kommer att bedöma om rutinerna uppfyller:

- Kommunallagen 6 kap. 6 §
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

2.3 Metod

Granskningen genomförs genom intervjuer och kontakter med ansvariga tjänstemän inom berörda förvaltningar samt dokumentation kring eventuella åtgärder, rutiner och kontrollmoment etc.

Granskningen har utförts av Lovisa Jansson, revisor, under ledning av Magnus Larsson, certifierad kommunal revisor.

De personer som har intervjuats eller på annat sätt lämnat uppgifter har getts möjlighet att faktakontrollera rapporten.

2.4 Läsanvisningar

Den här rapporten innehåller text som hämtats från de granskningar som gjordes 2018 samt de yttranden som följde. För att förenkla för läsaren har texterna från rapporterna och yttrandena förkortats och omarbetats i syfte att sammanfatta dem och för att infoga dem i den här rapportens disposition.

3 Resultat av granskningen

3.1 Granskning av arvodering av förtroendevalda

3.1.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet var att granska att kommunen har tydliga rutiner och riktlinjer för hantering och kontroll av arvodering av förtroendevalda.

Granskningen besvarade följande revisionsfrågor:

- Hur ser regelverket ut för arvoden och ersättningar till förtroendevalda i Falun kommun?
- Hur administreras arvoden och ersättningar?
- Hur kontrolleras att utbetalningar av arvoden och ersättningar är korrekta?
- Vilka rimlighetsbedömningar görs av arvodesansökningar?
- Vilka bedömningar görs av ansökningar om förlorad arbetsinkomst?

3.1.2 Iakttagelser och rekommendationer 2018

Granskningens bedömning av kommunens system för att hantera arvoden och ersättningar var att de inte var ändamålsenligt konstruerade. Dels lämnar reglementet en del att önska i ansvarsfrågor, dels har kommunen ett nyligen implementerat lönesystem som inte är anpassat för arvodering av förtroendevalda. Ett stort ansvar ligger på nämnderna i att säkerställa att närvarolistor är korrekt ifyllda och att behörig person har attesterat dessa. Granskningens bedömning var att kommunen inte tagit ansvar för att kontrollera och säkerställa korrekta utbetalningar av ersättningar utöver arvoden, såsom förlorad arbetsinkomst. Under 2017 betalades 1,3 mkr ut till förtroendevalda för förlorad arbetsinkomst. Detta utan någon som helst kontroll av att den förtroendevalde faktiskt har förlorat arbetsinkomst.

Mot bakgrund av granskningen rekommenderades kommunen att:

- Se över och tydliggöra reglementet och eventuellt upprätta tillämpningsanvisningar.
- Införa ett kontrollsystem där den förtroendevalde månatligen styrker löneavdrag från arbetsgivare, eller på annat sätt intygar förlorad arbetsförtjänst, innan ersättning för förlorad arbetsinkomst medges.

3.1.3 Kommunstyrelsens yttrande

Av kommunstyrelsens yttrande framgår att förvaltningen och den parlamentariska gruppen (PLG) instämmer i de förbättringsåtgärder som kommunrevisionen föreslår. De håller med om att det är mycket viktigt att system för hantering av arvoden och ersättningar är konstruerade på ett bra sätt och att riktlinjer och rekommendationer är tydliga och används. Felaktiga utbetalningar kan innebära risk för förtroendeskada för kommunen och den kommunala demokratin. Styrdokument för arvoden och ersättningar för kommande mandatperiod har reviderats och antagits av kommunfullmäktige den 16 juni 2018.

2020-09-02

De risker som lyfts fram i granskningsrapporten är väl kända och har bearbetats och förtydligats i reglementet. Det kommer även att behöva utformas tillämpningsanvisningar.

I bestämmelserna har kravet på att få ersättning för förlorad arbetsförtjänst skärpts och tydliggjorts genom att den förtroendevalde på begäran ska kunna styrka faktisk förlorad arbetsinkomst genom lönespecifikation, där det faktiska avdraget framgår. På denna punkt är kommunrevisionens förslag skarpare genom att den förtroendevalde månatligen ska styrka löneavdrag från arbetsgivare, eller på annat sätt intygar förlorad arbetsförtjänst, innan ersättning för förlorad arbetsinkomst medges.

Förvaltningen kommer att följa upp det nya kravet på att få ersättning för förlorad arbetsförtjänst genom många stickprov under mandatperiodens inledning. Resultatet ska följas upp och utifrån det avgöras om ytterligare skärpning krävs.

I den politikerutbildning som arrangeras inför varje mandatperiod kommer arvoden och ersättningar för förtroendevalda och regelverket kring detta hanteras i eget avsnitt för att öka kunskapen och den förtroendevaldes ansvar i dessa frågor.

Kommunstyrelsen instämmer i kommunrevisionens kritik av det nya lönesystemet gällande arvodeshanteringen. Det pågår ett arbete som är högprioriterat för att förbättra denna process.

3.1.4 Resultat av uppföljande granskning

Sedan granskningen 2018 har nya arvodesbestämmelser för förtroendevalda i Falu kommunkoncern tagits fram för mandatperioden 2019–2022. Bestämmelserna beslutades av kommunfullmäktige (2018-06-18, § 119). Arbete med framtagande av tillämpningsanvisningar påbörjades under tiden som denna uppföljning genomfördes.

I de nya bestämmelserna har kravet för att få ersättning för förlorad arbetsersättning skärpts. Förtroendevald som begärt ersättning för förlorad arbetsersättning ska på begäran kunna styrka faktisk förlorad arbetsinkomst genom lönespecifikation, där det faktiska avdraget styrks.

Kommunstyrelseförvaltningen har genomfört stickprovskontroller på förtroendevaldas förlorade arbetsinkomst. Kontrollen var planerad att genomföras i början av den nya mandatperioden men fick senareläggas något på grund av omvalet i Falu kommun våren 2019. Stickprovskontrollen genomfördes under perioden september-oktober 2019. Kriterier för urval var att den förtroendevalda begärt ersättning tre eller fler gånger under perioden samt att den förtroendevaldas anställning finns hos annan arbetsgivare än Falu kommun. Förtroendevalda anställda i kommunen ingår inte i urvalet då de redan finns i lönesystemet och kontrolleras direkt, det går inte att göra utbetalningar om deras uppgifter inte stämmer. Tio förtroendevalda ingick i kontrollen. Dessa ombads lämna in kopia på sin lönespecifikation för september och oktober månad, där det faktiska avdraget för förlorad arbetsinkomst styrktes.

Lönespecifikationerna har kontrollerats mot Falu kommuns utbetalningar av ersättningar. Samtliga stickprov var utan anmärkning. Kommunstyrelsen delgavs resultatet av stickproven 2020-04-28. Liknande stickprov planeras att genomföras två gånger om året, under våren och hösten. Det stickprov som skulle ha genomförts för perioden april/maj 2020 har ännu inte genomförts på grund av situationen med Covid-

19 pandemin. Stickprovet avseende perioden planeras dock att genomföras under början av hösten.

Av intervjuer med tjänstepersoner framgår att arvoden har tagits upp som en specifik punkt i utbildningen av nya politiker vid den nya mandatperioden.

Falu kommun planerar att under 2020 implementera ett nytt lönesystem, Personec P. Av intervjuer med tjänstepersoner framgår att det finns en förhoppning om att det nya systemet kommer vara bättre anpassat för att hantera arvoden.

3.1.4.1 Bedömning

Vår bedömning är att rekommendationerna som lämnades 2018 delvis är genomförda. Arvodesbestämmelserna har uppdaterats och tillämpningsanvisningar är under framtagande. Skrivningarna om kraven på att kunna styrka förlorad arbetsinkomst har skärpts om än inte i den utsträckning som rekommenderats av granskningen.

Vi ser genomförandet av stickprovskontroller som ett steg i rätt riktning. Resultatet av kontrollerna ger en indikation om ytterligare och mer djupgående uppföljning är nödvändig. Att genomföra kontroller har även ett signalvärde för både förtroendevalda och kommuninvånare. Som det står i granskningen från 2018: "Felaktigt utbetalda arvoden och ersättningar till förtroendevalda kan innebära stor risk för förtroendeskada och den kommunala demokratin". Vår bedömning är dock att 10 stickprov är för få för att säkerställa att det inte förekommer felaktigheter. Vi rekommenderar att det övervägs om ytterligare kontroller av utbetalningar av förtroendevaldas arvoden och ersättningar kan genomföras.

3.2 Granskning av intern kontroll

3.2.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen var att bedöma om den interna kontrollen var tillräcklig och ändamålsenlig.

Granskningen har omfattat:

- Om det finns system och rutiner för en tillfredsställande intern kontroll
- Om system och rutiner fungerar på ett ändamålsenligt sätt
- Om kommunstyrelsen, nämnderna och bolagen har en fungerande uppföljning och rapportering av den interna kontrollen
- Om de väsentligaste processerna i verksamheten är dokumenterade
- Om de interna kontrollplanerna är baserade på genomförd risk- och väsentlighetsbedömning
- Om fastställda mål för respektive verksamhet har inverkat på valen av kontrollområden i de interna kontrollplanerna

3.2.2 Iakttagelser och rekommendationer 2018

Granskningens bedömning av internkontrollarbetet i Falu kommunkoncern var att det har utvecklats positivt sedan vår föregående granskning år 2015. Vi finner det positivt att kommunen har valt att implementera ett systemstöd för att strukturera och

2020-09-02

underlätta arbetet med intern kontroll. Vi finner det också positivt att kommunen försöker knyta ihop internkontrollarbetet med målen för verksamheten och att ett flertal verksamheter har kommit en bra bit på väg när det gäller att kartlägga sina huvudsakliga processer. När det gäller riskbedömning så bedömde vi att vissa följer kommunens riktlinjer i fastställda styrdokument medan andra inte gör det till fullo. Det vore positivt om alla medarbetare hade ett "risk-tänk" och löpande rapporterade om potentiella risker och arbetade för att förebygga eventuella brister samt åtgärda brister.

Mot bakgrund av granskningen rekommenderades kommunstyrelse, nämnder och bolag att:

- Kartlägga/fortsätta med kartläggning av processer och rutiner.
- Säkerställa att nätverket för ISK¹-samordnare förstärker sitt samarbete.
- Säkerställa att förtroendevalda har tillräcklig kunskap om internkontroll.
- Säkerställa att internkontrollarbetet påbörjas i den gemensamma lönenämnden

Vidare rekommenderades kommunstyrelsen att:

- Tydliggöra i vilken utsträckning de kommunala bolagen ska följa kommunens internkontrollreglemente och arbetsmodell, inklusive hur och när bolagen ska återrapporera sitt arbete med intern kontroll till kommunstyrelsen.

3.2.3 Yttrande kommunstyrelsen och nämndernas yttrande

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomikontoret, håller med i granskningens iakttagelser och slutsatser avseende kommunens arbete med intern kontroll. Det är viktigt att den goda utvecklingen avseende kommunens arbete med intern kontroll fortsätter. Rollen som kommunens internkontrollsamordnare är för närvarande vakant, och som framgår av rapporten, är funktionen central. Det är viktigt att en hållbar långsiktig lösning hittas för funktionen. Rekommendationerna bör arbetas in i kommande års planering av internkontrollprocesser både på övergripande nivå och på nämndnivå. I det pågående arbetet med ägarstyrningen bör rekommendationen riktad mot kommunala bolag beaktas.

Omvårdnadsnämnden

Omvårdnadsnämnden ställer sig bakom revisorernas rekommendationer.

Samtliga fem huvudprocesser är kartlagda såväl som ett flertal andra processer och rutiner som omvårdnadsförvaltningen beslutar om. Förvaltningen kommer att fortsätta kartlägga processer och rutiner efter behov och beslut. Nämndens ISK-samordnare deltar på de samordningsmöten och workshops som anordnas. Då nya förtroendevalda tillträder 2019 kommer omvårdnadsnämnden så snart det är lämpligt att få information om hur internkontrollarbetet enligt Falu kommuns arbetsmodell sker.

¹ Intern Styrning och Kontroll

Falu Kommun

Uppföljning av revisionsrapporter från 2018

2020-09-02

Socialnämnden

Socialnämnden håller med om KPMG:s synpunkt att förvaltningens arbete med internkontroll har förbättrats under de senaste åren.

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden ser positivt på de rekommendationer som KPMG har lyft. Kartläggning av ekonomiadministrativa rutiner påbörjades på förvaltningen våren 2016. I samband med att processprojektet intensifierades i augusti 2018 kartläggs nu rutiner och processer inom förvaltningen. Nätverket för internkontrollsamordnare har stärkts bland annat genom skapandet av en digital samarbetsyta där det är enkelt att dela dokument och bolla funderingar med kommunens samordnare och samordnare på andra förvaltningar.

På barn- och utbildningsnämnden i november är det sedan tidigare inplanerat en informationspunkt med syfte att förklara internkontrollprocessen för förtroendevalda.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden samt myndighetsnämnd för bygg- och miljöfrågor

Av miljö- och samhällsbyggnadsnämndens samt myndighetsnämnden för bygg- och miljöfrågor yttrande framgår att arbete pågår för att skärpa den interna kontrollen i enlighet med revisorernas rekommendationer.

Under 2018 har förvaltningen anställt en verksamhetsutvecklare. Arbete pågår just nu med att ta fram en internkontrollplan för 2019. Detta arbete initieras i förvaltningens ledningsgrupp men riskbedömningen sker nu istället på arbetsplatsträffar så att alla medarbetare medverkar vid riskinventering och konsekvensbedömning. Riskinventeringen är också kopplad till kartlagda processer.

Resultat av intern kontroll 2018 samt förslag till punkter i internkontrollplan 2019 kommer att redovisas under nämndsmöten före årsskiftet. Då redovisas även lite mer ingående hur riskinventeringen har skett.

Nämnderna efterfrågar särskilt en övergripande utbildning kring intern kontroll och det politiska ansvaret för internkontrollarbetet.

Kultur- och fritidsnämnden

Av nämndens yttrande framgår ett antal åtgärder som vidtas med anledning av revisorernas granskning. Åtgärder ska genomföras för att säkerställa fortsatt utveckling av arbetet med processkartläggning, riskanalys, internkontrollplanen samt genomförande av internkontroll.

Gemensamma nämnden för alkohol, tobak och receptfria läkemedel

ATL-nämnden delar KPMG:s synpunkt att kontorets arbete med internkontroll har förbättrats under de senaste åren.

3.2.4 Resultat av uppföljande granskning

Av intervjuer och skriftliga svar från tjänstepersoner på kommunen framgår att Falu kommun har ett pågående arbete med att kartlägga processer. Arbetet påbörjades 2015 och intensifierades enligt uppgift under 2019 då fler medarbetare utbildats till processhandledare för att fungera som stöd i arbetet med processkartläggning och -utveckling.

Arbetet med processkartläggningen har försvårats av att kommunen har saknat ett gemensamt verktyg för processkartläggning. Avsaknaden av ett gemensamt verktyg har försvårat möjligheten att tillgängliggöra och publicera processer så att de når användaren på ett bra sätt. Det har även saknats en given plats för lagring av kommungemensamma processer. Ett prioriterat projektarbete pågår där processverktyget 2c8 har utvärderats. Det har beslutats att verktyget ska införas och användas för all form av processkartläggning i kommunen. Införande och implementering av verktyget har startat och planeras vara avslutat i slutet av 2020.

Av intervjuer med tjänstepersoner och ISK-samordnare framgår verktyget förväntas underlätta det fortsatta arbete med processkartläggningen.

Rollen som kommunens centrala ISK-samordnare har varit vakant under stora delar av 2019. Från 1 april 2020 är rollen som central ISK-samordnare tillsatt. Under hösten 2019 har tre medarbetare från ekonomikontoret, miljö- och samhällsbyggandeförvaltningen samt barn- och utbildningsförvaltningen delat på samordningsuppdraget. Av intervjuer med ISK-samordnare från olika förvaltningar framgår att samverkan i nätverket har fungerat väl och upplevs som mycket positivt. Nätverket har träffats regelbundet under hösten och har gemensamt tagit fram vägledande stöd kring internkontroll utifrån SKRs stödmaterial. Exempel på stödmaterial som tagit fram är instruktionsfilmer, arbetsmaterial, konceptkartor, internkontrollprocessen, rapportmallar, samt handledning och lathund för Hypergene.

Av intervjuer och skriftliga svar framgår att det inte har genomförts någon central utbildning i intern kontroll för de förtroendevalda. ISK-samordnare uppges dock ha gett mer ingående presentationer av kommunens internkontrollarbete i samband med antagande och återrapportering av internkontrollplan. Engagemanget från nämndernas ledamöter beskrivs variera något mellan nämnderna.

Revisionsprojekt rörande den gemensamma lönenämnden har följts upp i en särskild granskning under våren 2020². Av granskningen framgår att nämnden har antagit en internkontrollplan för 2019 som återrapporterades i februari 2020. Det konstateras att nämnden inte fullt ut har följt kommunens tillämpningsanvisning för intern kontroll avseende dokumentation och planering. Internkontrollplanen saknade uppgifter om till vem uppföljningen ska rapporteras, när rapportering ska ske samt en dokumenterad genomförd riskanalys.

Kommunens helägda kommunala bolag arbetar nu enligt kommunens modell för intern kontroll. Bolagen har även utsett ISK-samordnare som ingår i kommunens ISK-nätverk.

² Uppföljning av revisionsrapport lönenämnden, 2020-03-11

3.2.4.1 *Bedömning*

Vår bedömning är att kommunstyrelsen och nämnderna har arbetat med internkontrollen utifrån de lämnade rekommendationerna på ett bra sätt.

Vi ser positivt på att arbetet med processkartläggningar och utbildning av processhandledare har fortsatt i kommunen. Då processkartläggningsverktyget ännu inte har implementerats kan vi inte uttala oss om effekterna av detta. Vi kan dock konstatera att arbete pågår med att hantera de utmaningar som identifierats med processkartläggningarna.

Av uppföljningen framgår att ISK-nätverket sedan granskningen har utvecklat sitt arbete. Vi ser positivt på att nätverket har varit aktivt och fortsatt att samverka även under den period som rollen som kommunens centrala ISK-samordnare varit vakant.

Vi kan konstatera att det på nämndnivå sker arbete med att säkerställa förtroendevaldas kunskap om internkontroll genom information vid sammanträden. Internkontrollplanen är de förtroendevaldas verktyg för att följa upp den löpande internkontrollen i verksamheten. De förtroendevaldas engagemang i riskanalys och framtagande av internkontrollplanen är av vikt för att säkerställa att de har ägandeskap över planen.

Tidigare uppföljning av lönenämnden³ visar på att den gemensamma lönenämndens arbetet med dokumentation och planering rörande den interna kontrollen behöver utvecklas.

Denna uppföljning inkluderar inte uppföljning av granskningen av de kommunala bolagen. Vi anser dock att det är mycket positivt att bolagen nu arbetar utifrån kommunens modell för intern kontroll och att de även har representanter i ISK-nätverket.

3.3 Granskning av styrning av investeringar

3.3.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen var att undersöka om kommunens styrning utifrån beslutad investeringsram med vissa specificerade ramar var ändamålsenlig och förenlig med uppsatta mål och riktlinjer.

Inom ramen för att uppnå det grundläggande syftet avsågs följande frågeställningar att beaktas:

- Vilka regelverk påverkar kommunens investeringar?
- Finns möjlighet att föra medel mellan projekt och eller år utan nya beslut?
 - Om så, vilka omföringar har skett?
- Hur ser kommunens likviditetsplanering ut i förhållande till investeringsbudgeten?

³ Uppföljning av revisionsrapport lönenämnden, 2020-03-11

- Hur ser kommunens långsiktiga planering ut avseende den ökade kostnadsmassan hänförligt till investeringarna?

3.3.2 Iakttagelser och rekommendationer 2018

De regelverk som påverkar kommunens investeringar är årsplan med budget samt *Anvisningar till nämndernas verksamhetsplaner*. Det finns inget antaget processschema för kommunens investeringsprocess som omfattar alla delar av verksamheten. Det finns inte några särskilda riktlinjer framtagna avseende investeringar, men att det pågår ett arbete med att ta fram mer specifika styrdokument, riktlinjer och rutiner avseende investeringar. Utan ett antaget processschema samt beslutade rutiner och riktlinjer försvåras kommunstyrelsens möjlighet att säkerställa att kommunens investeringsprojekt genomförs på ett likartat sätt och att kommunstyrelsen får till sig den information den behöver för att kunna fatta välgrundade beslut och säkerställa den interna kontrollen.

Historiskt har ca 70-75 % av kommunens investeringsbudget nyttjats. Det är en fördel att planerade investeringar och betalningsströmmar rapporteras för att underlätta kommunens likviditetsplanering. Dock har det varit svårigheter att få till det informationsflödet på ett bra sätt p.g.a. brister i efterlevnaden av beslutade rutiner, dvs. att för investeringar över 5 mkr ska en tidplan upprättas där det tydligt framgår planerad tidpunkt för start och tidpunkt för avslut, dvs. när investeringen tas i bruk. Vidare ska även betalningsflödet specificeras. En annan försvårande omständighet är förseningar i projekt vilket också påverkar behov och nyttjandet av likviditeten.

Utifrån granskningen rekommenderades kommunstyrelsen att:

- prioritera det pågående arbetet med att ta fram styrdokument, riktlinjer och rutiner avseende investeringsprocessen,
- införa en gemensam investeringsprocess och en enhetlig modell för projektstyrning i kommunen med tillhörande rutinbeskrivningar och mallar,
- säkerställa att det för investeringar överstigande 5 mkr finns beslutade tidplaner samt en specificering av betalningsflödet samt att uppföljning och revidering av dessa planer sker löpande,
- säkerställa att det finns tillräckligt systemstöd som stödjer önskat arbetssätt.

3.3.3 Kommunstyrelsens yttrande

Av kommunstyrelsens yttrande framgår att ledningsförvaltningen, ekonomikontoret, håller med granskningens iakttagelser och slutsatser avseende investeringsprocessen. Det höga investeringstrycket de kommande åren innebär att det är prioriterat att processen kring kommunens investeringar är tydlig och kvalitetssäkrad. I samband med arbetet med revidering av kommunens styrmodell, lyftes behovet av att tydliggöra rutiner kring investeringar. Arbeta påbörjades men har under det senaste året fått nedprioriteras pga. vakanser.

Arbetet med att ta fram riktlinjer och rutiner för investeringsprocessen planeras att ske under 2019 och förhoppningen är att dessa ska kunna presenteras under hösten 2019.

3.3.4 Resultat av uppföljande granskning

Arbetet med styrning av investeringar har påverkats av långvariga vakanser på ledningssidan på ekonomikontoret och således har det planerade arbetet utifrån rekommendationerna 2018 inte kunnat genomföras.

Av avstämning med ekonomichefen framgår att den nya budgetchefen tillsattes under juli 2019 vilket medför att arbetet med styrning av investeringar kommer att kunna prioriteras under 2020, i synnerhet framtagande av styrdokument, riktlinjer och rutiner.

En aktivitetsplan för år 2020 har tagits fram med aktiviteter som ska genomföras utifrån sektor ledningsstöds verksamhetsplan 2020. Av planen framgår bland annat att:

- Riktlinjer/rutiner för investeringsprocessen ska tas fram, utifrån de rekommendationer som framfördes i revisorernas granskning.
- Det digitala stödsystemet för planering och uppföljning ska utvecklas.
- Projektmodulen i Hypergene ska implementeras så att projektledarna upplever den som det stöd den är tänkt att vara.

Arbete med framtagande av riktlinjer för investeringsprocessen pågår och planeras att beslutas om under hösten 2020.

Falu kommun ingår sedan hösten 2019 även i ett pilotprojekt tillsammans med ett antal andra kommuner för att utveckla ett nytt verktyg för planering och uppföljning av investeringar. Projektet drivs av Hypergene⁴. Syftet med projektet är att förbättra planering och uppföljning av investeringar, både på projektnivå och kommunövergripande nivå. Verktyget planeras att driftsättas under hösten 2020.

Kommunfullmäktige har även beslutat att inrätta en investeringsberedning (2020-06-17 § 151). I investeringsberedningen ingår nämndordförande, ansvariga tjänstemän från berörda nämnde, kommunalråd samt oppositionsråd. Beredningens uppdrag är att göra en kommunövergripande prioritering och samordning av kommunens totala investeringsbehov i form av ett underlag som lämnas till kommunstyrelsen ledningsutskott inför höstens budgetrevidering.

3.3.4.1 Bedömning

Det är olyckligt att vakanser på ekonomikontoret har påverkat utvecklingsarbetet med styrning av investeringar. Vi kan konstatera att åtgärder/aktiviteter är planerade med anledning av revisorernas granskning men att de inte är genomförda. Det är positivt att arbete pågår med att utveckla styrning och uppföljning av kommunens investeringar. Vi kan dock inte uttala oss om effekterna av detta arbete ännu då riktlinjer och verktyg ännu inte implementerats.

Samtliga rekommendationer kvarstår.

⁴ Hypergene är ett techbolag på marknaden för beslutsstöd. Falu kommun använder idag bland annat Hypergenes beslutsstödsystem i sitt arbete med intern kontroll.

3.4 Granskning av kommunens kontroll och uppföljning av privata utförare inom särskilt boende

3.4.1 Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftade till att konstatera om kommunen hade en tillfredställande intern kontroll avseende de avtal som finns med externa utförare och om den kontroll och uppföljning som gjorts var tillräcklig.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Har kontrollmöjligheter och möjlighet till insyn skrivits in i avtalen med externa utförare?
- Finns rutiner för hur uppföljning av avtalen ska ske?
- Sker uppföljning av det som regleras i avtalen?
- Rapporteras resultat av genomförda uppföljningar och kontroller till nämnden?

3.4.2 Iakttagelser och rekommendationer

Granskningens sammanfattande bedömning var att omvårdnadsnämnden har en löpande och systematisk uppföljning och kontroll för avtalsefterlevnad, men att den i vissa avseenden bör förtydligas och utvecklas.

Kontrollmöjligheter och möjlighet till insyn bedömdes i granskningen var säkerställd via avtal och tillhörande kontraktshandlingar. En rutin finns framtagen, men den kan förtydligas och utvecklas i den pågående översynen av rutinen.

Granskningen bedömde att det sker ett löpande och systematiskt uppföljningsarbete som i huvudsak omfattar det som regleras i avtalen, men att frekvensen av fördjupad uppföljning bör ses över för att säkerställa avtalsefterlevnad.

Utifrån granskningen rekommenderades omvårdnadsnämnden att:

- förtydliga och komplettera uppföljningsrutinen i samband med pågående översyn.
- se över om frekvensen av planerade fördjupade uppföljningar är tillräcklig.
- överväga om rapporteringen gällande genomförande av utvecklingsplanerna bör tydliggöras.

3.4.3 Yttrande omvårdnadsnämnden

På uppdrag av Falu kommuns revisorer har KPMG granskat kommunens kontroll och uppföljning av privata utförare inom särskilt boende.

Revisionen konstaterar att omvårdnadsnämnden har en löpande och systematisk uppföljning och kontroll för avtalsefterlevnad, men att den i vissa avseenden bör förtydligas och utvecklas.

Omvårdnadsförvaltningen har tagit emot rapporten och ställer sig positiv till den samt dess rekommendationer.

3.4.4 Resultat av uppföljande granskning

Som en följd av de rekommendationer som lämnades 2018 initierades en handlingsplan för att hantera de utvecklingsområden som identifierades i granskningen. Åtgärder har tagits fram för respektive rekommendation, se tabell nedan.

Område/Förbättrings-område	Åtgärder	Ansvarig	Redovisas för ON	Beräknad kostnad
Rutin för kvalitetsuppföljning av intern och extern uppföljning	Rutinen uppdateras	Maria Forsström/ Maria Brodén	2018-11-21	---
Frekvens för fördjupad uppföljning.	Förslag till standardiserad uppföljningsplan för privata utförare inom särskilt boende tas fram	Maria Forsström/Ingalill Norman	2018-12-12	---
Rapportering av uppföljning av utvecklingsplaner	Uppföljning av utvecklingsplaner införlivas i förslag till uppföljningsplan enligt ovan.	Maria Forsström/Ingalill Norman	2018-12-12	---

Hämtad från: Handlingsplan för KPMG:s rekommendationer i rapporten Granskning av kommunens kontroll och uppföljning av privata utförare inom särskilt boende.

Av omvårdnadsnämndens protokoll framgår att de åtgärder som genomtas upp i handlingsplanen har genomförts och redovisats för nämnden enligt tidsplan.

Vi har tagit del av den uppdaterade rutinen för kvalitetsuppföljning av intern och extern uppföljning. Rutinen har utvecklats och förtydligats gällande (i) de områden som används för att mäta kvalitet, (ii) metoder för uppföljning, (iii) planering för uppföljning, (iv) analys, (v) rapport samt (vi) redovisning i omvårdnadsnämnden och till allmänheten.

En standardiserad plan för uppföljning av privata utförare har tagits fram. Planen utgör grunden för den årliga kvalitetsuppföljningen. Resultatet av uppföljningen redovisas för nämnden i slutet av året och i samband med detta antas även plan för kommande år. Av den standardiserade planen för uppföljning framgår att det för privata utförare alltid sker:

- En första komplett avtalsuppföljning ett år efter avtalsperiodens start och sedan minst en gång var tredje år.
- Uppföljningen av ekonomi genom ekonomikontorets månatliga kontroll av alla företag Falu kommun har avtal med.

2020-09-02

- Uppföljning av att ansvarsförsäkring och andra erforderliga försäkringar som håller Falu och den enskilde kunden skadelös vidmakthålls.
- Uppföljning av mervärden genom årlig kontroll av följsamhet till verksamhetens utvecklingsplan.

I planen finns även beskrivet vad utförarens års-/kvalitetsberättelse ska innehålla samt att LoU-upphandlade enheter också ska beskriva arbetet med att säkerställa mervärden och utvecklingsplaner i års-/kvalitetsberättelsen. Planen innehåller även ett årshjul där det framgår vilka uppföljningar som ska genomföras, se nedan

Årshjul

Månad	Beskrivning
Februari	Års-/kvalitetsberättelse samt verksamhetsplan
Oktober	Egenkontroll av omvårdnadsnämndens kvalitetskriterier
November	Uppföljning av mervärden och utvecklingsplaner på LoU-upphandlade enheter
December	Personallistor; typ av tjänst, utbildning, ålder, tjänstgöringsgrad, anställningsform och lönenivå samt sjuktal. Inte namn och personnummer
Löpande	Försäkringsbrev, avtalsvillkor och bevis på betalning skickas in löpande i samband med att årsavgift erläggs.

3.4.4.1 Bedömning

Vår bedömning är att nämnden har vidtagit relevanta åtgärder med anledning av de rekommendationer som lämnades i samband med granskning 2018. Rutin för kvalitetsuppföljning av intern och extern uppföljning har utvecklats och tydliggjorts i enlighet med rekommendationerna. Av den standardiserade planen för uppföljning av privata utförare framgår att komplett avtalsuppföljning sker efter ett år och sedan minst en gång var tredje år.

Vår bedömning är att åtgärder med anledning av rekommendationerna är genomförda.

4 Slutsats och rekommendationer

Vi har på uppdrag av Falu kommuns revisorer följt upp revisionsrapporter från 2018. Detta med anledning av att de granskningsinsatser som genomförs ska leda till att verksamheterna utvecklas. Således följer revisorerna årligen upp vilka åtgärder som vidtagits till följd av tidigare granskningar. Uppföljningsgranskningen har följt upp fyra revisionsrapporter. Vår bedömning efter uppföljningen är att av de fjorton rekommendationer som lämnades i granskningarna kvarstår 7,5 rekommendationer.

Utifrån uppföljningen gör vi bedömningen att följande rekommendationer kvarstår:

Granskning av arvodering förtroendevalda.

Kommunstyrelsen rekommenderas att:

- [Se över och tydliggöra reglementet och] eventuellt upprätta tillämpningsanvisningar. (Arbete med framtagande av tillämpningsanvisningar pågår enligt uppgift.)
- Rekommendationen ”Införa ett kontrollsystem där den förtroendevalde månatligen styrker löneavdrag från arbetsgivare, eller på annat sätt intygar förlorad arbetsförtjänst, innan ersättning för förlorad arbetsinkomst medges” justeras till en rekommendation om att det bör övervägas om ytterligare kontroller av utbetalningar av förtroendevaldas arvoden och ersättningar kan genomföras.

Granskning av intern kontroll

Kommunstyrelsen och nämnder rekommenderas att:

- Kartlägga/fortsätta med kartläggning av processer och rutiner.
- Säkerställa att förtroendevalda har tillräcklig kunskap om internkontroll.

Granskning av styrning av investeringar

Kommunstyrelsen rekommenderas att:

- prioritera det pågående arbetet med att ta fram styrdokument, riktlinjer och rutiner avseende investeringsprocessen,
- införa en gemensam investeringsprocess och en enhetlig modell för projektstyrning i kommunen med tillhörande rutinbeskrivningar och mallar,
- säkerställa att det för investeringar överstigande 5 mkr finns beslutade tidplaner samt en specificering av betalningsflödet samt att uppföljning och revidering av dessa planer sker löpande,
- säkerställa att det finns tillräckligt systemstöd som stödjer önskat arbetssätt.

Falu Kommun
Uppföljning av revisionsrapporter från 2018

2020-09-02

Datum som ovan
KPMG AB

Magnus Larsson
Certifierad kommunal revisor

Lovisa Jansson
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.